

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK II.

APRIL 1937

ŠTEV. 4

Skrb za bodočnost

Med največje negotovosti spada gotovo to, kaj bo jutri. Kaj jutri! Niti pol ure, niti nekaj minut naprej ne vemo, kaj se bo pripetilo. Morda doživimo nekaj veselega, morda nekaj usodnega. A prav tako je najbolj gotovo, da enkrat umremo. Kdaj? Ne vemo.

Ljudje, ki jim v temo zavita bodočnost ni nič mar, menijo, da je v tej človekovi nevednosti o bodočih dogodkih nekaj žalostnega, tragičnega. Drugače misli oni, ki ve, da z današnjim dnem ni vsega konec, temveč da bomo še živeli. Verujočemu človeku je prihodnost svetla in srečnejša od sedanjosti. Za njo se pripravlja, za njo skrbi. Celo oni, ki mu je smrt le razpad v nič, se zaveda, da bo živel dalje vsaj v svojih, zlasti v otrocih. In tudi ta, če je skrben, gospodarji s sedanjostjo tako, da zavaruje bodočnost, ako ne svoje, vsaj bodočnost svojih dragih.

Poleg skrbi npravnstvenega in izobraževalnega značaja je gotovo najtežja ona gospodarskega značaja. Skrbni mož se vprašuje: »Kaj bo z drago ženo, če umrem?« Skrbni oče ne more spati in razmišlja: »Otroke imam in tako dragi so mi. Pa lahko dobim pljučnico, lahko me zadene kap, lahko se smrtno ponesrečim pri delu, o, tisoč možnosti in več je, da me izgubijo. Že sedaj imajo le skromen kruhek. Kaj bi bilo z njimi, ako me izgubijo?« In tako bi lahko našteali še druge, prav za prav vsakogar od nas in na vsakogar čelu bomo našli zapisano: »Bodočnost je negotova, gotovo je le ono, kar smo v sedanjosti za bodočnost ustvarili.«

Gospodarsko skrb za bodočnost si lajšamo predvsem s štednjo. Kakor smo že rekli v našem listu, je štednja predvsem lahko dvojevrstna: gotovinska in zavarovalniška. Gotovino nosim v hranilnice ali banke ali jo posojam na obresti. Gotovine bom prihranil sebi za starost ali svojem za dediščino toliko, kolikor bom imel časa, pa tudi, kolikor bom imel volje. Če štedim na zavarovalniški način, tedaj pa vem z vso gotovostjo, da bom imel enkrat toliko in toliko ozir. da bodo svoji ob prejšnji moji smrti toliko in toliko dobili. Koliko? Za kolikor se za svoje življenje zavarujem.

Tako je življenjsko zavarovanje brez dvoma med najodličnejšimi činitelji, ki nam skrb za bodočnost lajšajo, če ne že popolnoma ne odpravljajo. Pri tem pa ni treba misliti kaj na smrt. Vsakdo izmed nas bi želel še živeti in celo dolgo živeti, ker je pač življenje kljub vsem tegobam in udarcem vendarle lepo. Tudi ni treba misliti samo na trenutek, ko bomo dogovorjeno zavarovalno dobo preživeli in sami dvignili celo zavarovalno glavnico. Življenjsko zavarovanje ti je

stalen gospodarski prijatelj. Ono dviga tvojo kreditno zmožnost, ono ti v slučaju potrebe, če si izpolnil pogoje, nudi možnost lahko dosegljivega posojila. Največje vrednosti pa ostane vseeno ona gotovost, s katero gledam v bodočnost.

So pa ljudje, ki bi jim sklepanje življenjskega zavarovanja kar naravnost odsvetovali. Prav res. So to vsi oni duševni slabiči, ki jim volja ob prvi žrtvi splahne v malodušnost in neodločnost. Srečo in vrednost življenjskega zavarovanja more doživljati le oni, ki mu je volja kot jeklo trdna in stalna, ki mu je živa zavest, da brez žrtve ne nastajajo dobrine. Prav tako niso za življenjsko zavarovanje oni, ki jih je pokvarjeni način gospodarjenja odvadil trezno misliti in se jim vidi celo zavarovanje toliko vredno, kolikor bi mogli z njim špekulirati. Zdravemu in solidnemu zavarovalstvu so taki v napotje. Življenjsko zavarovanje zahteva zdravo gospodarsko miselnost.

Pa tudi zavarovalnice bi lahko bile, pri katerih bi življenjskega zavarovanja ne sklenil. Ne sklenil bi ga pri zavarovalnici, ki mi prihaja s prevelikimi obljubami, ne pri zavarovalnici, za katero ne vem, kdo jo vodi in v koliko ji smem svoje zaupanje posvetiti. V tem pogledu imajo svoje posebno lahko stališče domače zavarovalnice.

Da naše prednje razmišljanje drži, o tem se bodo lahko bralci »Naše moči« prepričali v naslednjih številkah. Upamo, da bomo s pisanjem o življenjskem zavarovanju ustregli vsem in v znatni meri pripomogli, da se tega pri nas še tako malo razširjenega zavarovanja oprimejo najširši krogi našega naroda.

Jakob Grtar: Deviška zemlja v krvi

Po vojni smo Slovenci dobili že lepo vrsto knjig, v katerih nam vojaki iz svetovne vojne opisujejo svoje doživljanje širom po Rusiji med ujetništvom. Družba sv. Mohorja v Celju pa nas je zadnji čas presenetila z Grčarjevimi doživljaji, ki jih lahko med tovrstnim štivom imenujemo res svojevrstne. Ne svojevrstne po vsebini, temveč po načinu, kako jih je pisec povedal. Tu ni nič o kakih velikih in sumljivih junaštvih, vse je pisano tako, da človek lahko verjame. Vso knjigo preveva čista ljubezen do velike slovanske Rusije in odkritosrčna bol zaradi usode, ki jo doživlja. — Knjigo prav toplo priporočamo. Bivši vojni ujetniki bodo našli v njej del svoje usode, vsakomur pa bo prav prijetno čtivo. Naročila sprejema Družba sv. Mohorja v Celju ter podružnica Mohorjeve tiskarne v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19.

Gori, gori! Kaj pa gori? Tvoja nezavarovana hiša. Ali res? Danes morda še ne, a kaj bo jutri, ne veš.

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji
v LJUBLJANI, Gosposvetska cesta 1

nudi najceneje

za poljedelstvo:

vse vrste strojev, pluge, brane, brzoparilnike, gnojnice in vodne črpalke, cevi, DEERING-kosilnice, bencinske motorje, kmetijsko orodje, potrebščine za sadjarstvo, mlekarstvo, perutninarstvo in čebelarstvo itd.

za stavbna dela:

cement, betonsko in palično železo vseh dimenzij, razno pločvino, krovno lepenko, trse za stropne, stavbno okovje, orodje za vse obrtne stroke itd.

Nakup vseh vrst starih kovin in voska.
Prodaja razstreliv, raket, topičev in dr.

Vesele velikonočne praznike
želita članom, sodelavcem in čitateljem

Vzajemna
zavarovalnica
v Ljubljani

Uredništvo in uprava
„Naše Moči“

Zahtevajte povsod

katerega dobavlja edino

FRAN ZALETEL
ŠT. VID nad Ljubljano

Tiskarski škrat

Ali ga poznate? Najbrž ne. Tudi jaz ga ne poznam, čeprav imam mnogo posla s tiskarno. Ni ga namreč nikdar videti. Neviden je, zato pa tem bolj nagajiv. Šele potem, ko list izide, pokaže rožičke, ki jim pravimo tiskovne pomote. Škrat je sovražnik črkostavev, korektorjev, urednikov in sploh vsega, kar ima opraviti s črkarstvom. Rasmu se, da smo nanj hudi, zlasti še, če nam takole zaigra kot pri marčevi nagradni zlogovnici. Izpustil je namreč kar 10 zlogov. Ti so: no—o—o—o—pa—pe—pon—ra—ra—ra. — Kljub temu smo pa doslej prejeli že celo vrsto pravih rešitev; seveda pa tudi očitkov, ki pa naj jih kar tiskarski škrat pogoltne. — Oni, ki jim je radi teh pomot delala rešitev preglavice, bodo zlogovnico sedaj z lahkoto rešili. Poleg tega pa podaljšujemo še čas za pošiljanje rešitev. Rešitve naj bodo v uredništvu najkasneje do 10. aprila t. l.

Urednik.

„Zavarovanje je pravo varčevanje“

To resnico je mogel čitati v februarjski nagradni križanki oni, ki jo je pravilno rešil. Zrebr je prisodil nagrade v obliki knjig sledečim srečnikom:

Prešern Jožef, Poljčane 2;
 Vorina Dragotin, Ljubljana, Hrvatski trg 1;
 Lubej Mirosław, dijak I. letnika Drž. dvorazredne trgovske šole v Celju;
 Marija in Stefan Fanarič, Ljubljana, Grajska planota 1/19 (Grad);
 Antoljčič Odon, dijak meščanske šole, Maribor, Ob Bregu 16/1;
 Majcen Josip, Borovci 39, p. Moškanje;
 Cuderman Nace, gostilničar, Tupaliče, p. Predvor;
 Železnik Rudolf, Ljubljana-Moste, Pokopališka ulica 25;
 Gross Valentin, Stara Vrhnika 51, p. Vrhnika;
 Podpac Nežka, Ljubljana-Moste, Ciglarjeva 7.
 Vsakemu izmed naštetih pošlje uredništvo »Naše moč« tekmo meseca marca po eno lepo vezano slovensko knjigo

Knjige, knjige!

Desetim januarjskim nagrajencem smo poslali sledeče lepo vezane knjige:

I. Pregelj: Otroci sonca.
 Mrzel: Luči ob cesti.
 Sienkiewicz: Na polju slave.
 Detela: Tujski promet.
 Šarabon: Zgodovinske anekdote.
 About: Kralj gora.
 Jurčič: Zbrani spisi, IX. zvezek.
 Karin Michaelis: Bibi.
 Alešovec: Peteljnov Janez.
 Bežnik: Narod, ki izumira.

Hočete lepo knjigo tudi vi? Udeležujte se našega nagradnega tekmovanja. Tudi za pravilno rešitev zlogovnice v tej številki bomo desetim izrebranim poslali izbrane knjige. Dobra knjiga je človekov najboljši prijatelj. Kdo bi v teh težkih časih mogel takega prijatelja pogrešati!

Ne pozabite na spomlad,

da dobite pri nas v veliki izbiri pluge, brane, sejalne stroje, okopalnike, kultivatorje, gnojnične sesalke itd.

Razni gospodarski stroji vedno v zalogi.

Ferdo Smola,

poljedelski stroji in plugi

Sv. Jurij ob južni železnici.

Dobili smo odredbo o nadzorstvu zavarovalnic

V 10. številki lanskega letnika »Naše moč« smo obširno govorili o potrebi in važnosti zakonite ureditve državnega nadzorstva nad zavarovalnicami. Odkrito smo tako ureditev zahtevali, ne, kakor da bi taka ureditev bila potrebna naši domači zavarovalnici, temveč predvsem zato, da bi se z njo zavarovale koristi zavarovancev na splošno. Žalostno poglavje o »Peniksuz« je pravilnost naše stalne zahteve pač dovolj nazorno opravičilo.

Dne 1. marca t. l. so končno »Službene novice« prinesle ministrsko odredbo z zakonsko močjo pod naslovom »Odredba o nadzorstvu zavarovalnic«. Čeprav ta odredba ne predstavlja vzorne ureditve vprašanja, zaradi katerega je izšla, smo je vseeno veseli; saj morda predstavlja začetek sostavne zavarovalniške zakonodaje v naši državi in s tem konec sedanjemu neredu in nepravilnostim. Kot glasilo naših zavarovancev čutimo dolžnost, da naše čitatelje vsaj v glavnem seznanimo s to pomembno odredbo.

Nadzorstvu, ki ga vrši ministrstvo trgovine in industrije, so podvržena po tej odredbi vsa podjetja, ki se bavijo z zavarovalniškimi posli. Za zavarovalniške posle smatra odredba vse one posle, pri katerih se zavarovalnica proti gotovi premiji ali naknadnemu prispevku zaveže, da bo izplačala komu zavarovalno glavico ali nadomestila škodo, ki bi nastala z nastopom zavarovalnega slučaja.

Čeprav spadajo pod nadzorstvo v smislu odredbe, se vendar ne smatrajo za zavarovalnice one ustanove dobredelne (humanega) značaja, ki se bavijo s preskrbo pogrebniških stroškov ali s podporami za slučaj bolezni (pomožne blaginje), pogrebna društva (in podobno), pa tudi ne pokojninski skladi.

Zavarovalniške posle smejo izvršiti le delniške družbe, ki imajo najmanj tri milijone popolnoma vplačanega kapitala, in pa zadruge, ki imajo najmanj 100 zadržnikov in najmanj za 1 milijon popolnoma vplačanih deležev.

Podružnice inozemskih zavarovalnic morajo imeti prav toliko kapitala kot domače zavarovalnice in ta kapital mora dati njihova inozemska centrala. Le tiste podružnice inozemskih zavarovalnic, ki se bavijo bodisi samo z življenjskim bodisi samo z elementarnim zavarovanjem, morejo poslovati tudi s kapitalom poldruga milijona dinarjev.

Zavarovalnice se smejo baviti izključno le z zavarovalstvom in z ničemer drugim.

Dovoljenje za poslovanje daje zavarovalnicam ministrstvo trgovine in industrije. Inozemske zavarovalnice morejo dobiti tako dovoljenje le, če delujejo v svoji državi že najmanj 10 let.

Ministrstvo za trgovino in industrijo bo moglo po tej odredbi predpisati enotne najmanjše premije za vse vrste zavarovanj, razen za transportna zavarovanja, za zavarovanja zakonite dolžnosti jamstva in zavarovanja zoper nezgode.

Pri življenjskih zavarovanjih je poslej prepovedano dajati kakršnekoli popuste na račun premij, izračunanih po odobrenih tarifah. Prav

tako ni dovoljeno dajati brezplačne dodatke, za katere bi prav za prav bilo iz tehničnega vidika treba zaračunavati dodatno premijo. Posamezni življenjski zavarovanci po tej odredbi ne morejo uživati nikakršnih prednosti pred drugimi.

Zavarovalnice ne smejo sklepati zavarovanj v tujih valutah, v zlatu ali v domači valuti, a z določenim dogovorjenim odnosom napram kateri tuji valuti ali zlatu. Izjema velja le za transportna zavarovanja.

Natančne so določbe glede naložb zavarovalnih rezerv. 25% vseh računskih rezerv mora zavarovalnica naložiti v kratkoročne državne vrednostne papirje in v ostale vrednostne papirje, ki so državni ali nosi država zanje jamstvo. Ostali del rezerv se sme (odredba določa odstotke, po katerih je treba naložbe izvršiti) naložiti v vrednostne papirje, ki so jih izdale ali zanje jamčijo banovine ali mesta, če taki papirji kotirajo na borzah, v delnice Narodne banke, v hipotečna posojila na prvo mesto in do višine 35% prometne vrednosti, v zgradbe, v posojila na lastne police do višine odkupne vrednosti, v kratkoročne naložbe pri javnopravnih branilnicah, denarnih zavodih, zadrugah itd.

Vrednosti, v katere so naložene računске rezerve, se morajo vse nahajati v naši državi in o njih bo trgovinsko ministrstvo vodilo poseben seznam (register).

Zavarovalnice so dolžne nuditi ministrstvu za trgovino in industrijo vsak čas vso podporo pri vsenju nadzorstva in vsa pojasnila, ki jih ministrstvo zahteva. Prav tako morajo legitimiranim zastopnikom ministrstva vsak čas dovoliti vpogled v vse poslovne knjige, listine, račune. Ministrstvo bo vršilo po svojih zastopnikih redne in izredne preglede pri zavarovalnicah.

Ako bi kateri državljani Jugoslavije sklenili zavarovalno pogodbo z inozemsko zavarovalnico, ki nima dovoljenja za poslovanje v naši državi, ali z inozemsko zavarovalnico, ki ima sicer pri nas svojo podružnico, a pogodbe ne bi napravil pri tej podružnici, je dolžan pri slehernem plačilu premije plačati v korist državne blaginje znesek, ki dosega 50% plačane premije. Če tega v 30 dneh ne bi storil, bo moral plačati trikratni tak znesek.

Inozemske zavarovalnice morajo sestavljati posebno bilanco in poseben račun zgube in dobička za direktne posle v kraljevini Jugoslaviji.

Pri ministrstvu za trgovino in industrijo se ustanovi poseben zavarovalniški svet, ki bo dal ministrstvu mnenje glede vseh važnejših zavarovalniških vprašanj. Ta svet ima 10 članov in 10 namestnikov. Od teh so trije zastopniki zavarovalnic, dva zastopnika aktuarjev (zavarovalniških računskih strokovnjakov), en zastopnik Glavne zadrugne zveze in štiri, ki se bavijo z zavarovalniškimi vprašanji.

Zavarovalnica, ki se ne bi ravnala po tej odredbi, lahko zapade kazni do Din 50.000.—, lahko pa tudi zgubi dovoljenje za poslovanje.

Končno ima odredba še prehodna določila, da bi se moglo sedanje poslovanje zavarovalnic spraviti v sklad s samo odredbo.

Alojzij Kuhar, Ljubljana:

Obdonavje

Mesec februar je bil zunanje politično zelo razgiban posebnost v državah, ki jih napaja Donava. Obdonavske države se delijo v dve, politično in gospodarsko, a tudi kulturno ločeni skupini, ki jih veže naša država Jugoslavija. Južne obdonavske države tvorijo zbor balkanskih držav, severne obdonavske države pa zbor držav Srednje Evrope. Obe skupini sta se politično organizirali. V Srednji Evropi sta nastala dva bloka, od katerih se eden imenuje Mala zveza (Jugoslavija, Češkoslovaška, Romunija), drugi pa Rimski blok (Italija, Avstrija, Madjarska). Na Balkanu pa je zajel vse države izvzemski Bolgarije tako imenovani Balkanski sporazum (Jugoslavija, Romunija, Grčija, Turčija). Do nedavnega je bila Bolgarija tako rekoč balkanska predstavnica političnih ciljev, ki jih v srednji Evropi zastopa Rimski blok, medtem ko so na drugi strani zopet vladale tesne zveze med srednjeevropsko Malo zvezo in Balkanskim sporazumom. Do nedavnega so si politični cilji teh dveh skupin stali zelo sovražno nasproti. Doživeli smo

resne napetosti med njima tako v Srednji Evropi kakor na Balkanu. Napetosti so bile pred tremi leti na primer tako hude, da se je govorilo že o vojni.

Pred nekoliko meseci pa se je položaj na obeh obdonavskih področjih bistveno spremenil. — V Srednji Evropi smo opazili težnje, da si nasprotujoča si bloka Male zveze in Rimske trozveze pogledata prijateljsko iz oči v oči in odstranita s prijateljskimi sporazumi napetosti, ki so ju ločile. Tako se je Avstrija približala Češkoslovaški. Italija pa je izrazila svojo željo, da uredi svoje odnose z našo državo. Tudi o Madjarski vemo, da je podčrtala svojo voljo, da z nami pride popolnoma na čisto. Lahko torej rečemo, da so se v srednji Evropi začeli polagati mostovi od enega tabora do drugega in da je »moralna razorožitev« v Podonavju dejstvo, ki je imelo mogočen vpliv na splošno evropsko politiko. Isto se je zgodilo na Balkanu, kjer je imel blok Balkanskega sporazuma prvotno namen, mobilizirati proti Bolgariji vse balkanske

države, a se je položaj v toliko spreobrnil, da je protibolgarska os te četverozveze izginila in je z bolgarsko-jugoslovanskim sporazumom o večnem prijateljstvu, podpisanim dne 24. januarja, bil vržen prvi prijateljski most med oba nasprotujoča si tabora. Napetost je tudi na Balkanu odlegla in je pričakovati, da bodo izginili še zadnji ostanki trenj, ki so Balkan vznemirjali.

Obe obdonavski politični področji, tako srednja kakor balkanska Evropa, sta postali mirni polji v razburkani evropski politiki in od njiju izhajajo zelo močne mirovne sile, ki jih bo naš kontinent še mnogo potreboval, da se ubrani vojnih groženj, ki prihajajo iz zapadnoevropskih in vzhodnoevropskih vulkanskih žrel.

V mesecu februarju — da se vrnemo nazaj k svojemu predmetu — smo ravno na obeh obdonavskih področjih, torej v Srednji Evropi in na Balkanu, ki ju naša država tako srečno veže, doživeli veliko politično aktivnost, ki nam je pokazala, da gre razvoj v zgoraj označenem smislu dalje.

Tako se je dne 15. februarja v Atenah sestala balkanska konferenca, ki so jo nekatere velike države, ki jim politična pomiritev Balkana ni všeč, hotele izkoristiti, da balkanski sporazum razderejo, da bi potem Balkan tem lažje zopet po svoje vodile in nadvladale. Posebno naši državi so hoteli naprtili oči, da razdira vzajemnost balkanskega četverosporazuma, ker da se veže z Bolgari in ustvarja s tem ostalemu Balkanu nevarno slovansko zvezo. Bili smo že na tem, da se nabujajo Romunija, Turčija in Grčija proti nam in da med seboj sklenejo neslovansko, ali še bolje rečeno, protislovansko trozvezo. Te nakane se niso posejele. Balkanski sporazum jih je možno odbil in izjavil, da se veseli naše zveze z Bolgarijo, ker da je zaželjen prispevek k miru, ki mu bodo v dohodnem času sledile tudi druge balkanske države. Balkan je z atensko konferenco poudaril svojo voljo, da ostane še naprej mirno polje, kjer za intrige velikih sil ni prostora. Ko to ugotovljamo, je treba s ponosom dodati, da pripada ravno naši jugoslovanski državi zasluga, da se Balkan čedalje bolj čisti mednarodnega plevela in postaja strajano področje prijateljskega sožitja narodov.

Nekaj podobnega smo doživeli tudi v srednje-evropskem področju obdonavja. Obisk nemškega zunanjega ministra na Dunaju je dal povod za najrazličnejša zunanje-politična ugibanja. Imeli smo vtis, da pomeni sestanek nemških in avstrijskih državnikov na Dunaju poskus vdora nemške politike v srednjeevropsko kotlino. Iz umevnih razlogov je nastala ponekod nervoznost. Ne vemo, če je nemški zunanji minister zares imel takšne namene, toda res je, da mu jih je veliki svetovni tisk podtikaval. Toda dunajska konferenca je pokazala, da so bili ti strahovi brezpredmetni. Kajti »moralna razorožitev« Italije v sred. Evropi, kjer hoče rimska vlada dosedanja nasprotstva nadomestiti s prijateljstvi, je bila tako dosledna in tako odločna, da je vplivala tudi na potek dunajske konference in je dala avstrijski vladi zadostno hrbenico, da se je mogla otresti vseh ljubezenskih obvez, s katerimi jo je nadlegoval nemški državnik po mnenju svetovnega tiska. Nevarnost nemškega prodiranja sem dol v srednjo Evropo je bila odstranjena. Res je sicer, da je Avstrija v tej borbi proti nasilnemu hitlerjevskemu nemštvu zopet zavihetela s habsburško zastavo, kar je spravilo v nervoznost zopet nekatere srednjeevropske države. A tudi to zastavo je morala vtakniti nazaj v nožnico in sicer na poziv Italije, ki je izjavila, da ne želi, da bi se pomiritev srednje Evrope, ki tako lepo napreduje, sedaj motila s habsburškim strašilom. Tako je na dunajski konferenci, odnosno ob njeni priložnosti odletel tudi ta strah in se ni zgodilo ničesar, kar bi moglo nadaljnje približevanje doslej nasprotujočih si taborov, to je Male zveze in Rimskega bloka, ovirati. Srednjeevropsko Obdonavje je torej po zaslugah dunajske konference ostalo mirno polje, iz katerega polagoma izginjajo drug za drugim vsi vzroki medsebojnih trenj. In zopet je treba s ponosom poudariti, da je naša jugoslovanska država tista, ki je to pomiritev omogočila.

Mesec februar je bil torej zunanje-politično plodonosen. Pospešil je pomiritev dveh velikih obdonavskih področij, na katerih prebiva skupaj okroglo 80 milijonov ljudi. To je že nekaj, to je veliko, če pomislimo, kako potreben je mir Evropi in kako obupno počasi ga drugod organizirajo.

Ne vemo ne ure ne dneva...

V zadnjem času je »KARITAS« izplačala cele zavarovalne vsote ob smrti sledečih članov in članic:

Oset Franc, Domžale, Taborska cesta 22;
Siller Antonija, Trbnje 13;
Fras Martin, Sp. Hoče 37;
Krumpak Liza, Kačji dol 28;
Brglez Jera, Klopee 68, p. Slov. Bistrica;
Zavrl Franeka, Retnje 29, p. Križe na Gorjanskem;
Pokorn Gretl, Ljubljana, Gledališka 5;
Longino Marjeta, Krčevina, Za Kalvarijo 17 (Maribor);
Kok Marica, Maribor, Metelkova 43;
Golubič Antonija, Ljubljana, Japljeva 2;
Kuralt Josip, Domžale, Ljubljanska 61;
Zima Terezija, Javornik 156;
Zaplotnik Dominik, Ljubljana, Igriška 3;
Kmetec Simon, Vel. Varnica 97 (Haloze);
Rajgelj Filip, Ljubljana, Hranilnišna 6;
Repnik Marjeta, Rudnik pri Kamniku;
Markušek Maks Sv. Peter 56, Zidani most;
Menart Marija, Ljubljana, Karlovska 9;
Lunder Franciška, Ljubljana, Galjeveca 20;
Mrzlikar Franc, Koseze 5, Zg. Šiška;
Peterlin Vinko, Nožice 16, p. Radomlje;
Smolej Jera, Koroška Bela;
Požun Martin, Sevnica 10 itd.

V februarju 1937 je »Karitas« zrasla za 706 novih članov. »Karitas«.

Pomembnejši spominski dnevi

2. aprila 568 so odšli Langobardi iz Panonije v Italijo. Za njimi so prišli v naše kraje Slovenci ter beremo o njih, da so se že leta 595 borili z Bavarci v Pustriški dolini na Tirolskem.

2. aprila 1791 je umrl francoski politik grof Mirabeau (izg. Mirabó). V tistih dneh je bila francoska revolucija v polnem razmahu in je bil Mirabeau skoraj edini, ki je že od pričetka imel popolnoma jasn vpogled v dnevna vprašanja ter izredno fin čut za dogodek bodočnosti. Z njim je izgubil kralj Ljudevit XVI. svojo zadnjo oporo. Za prejšnjim misliti zgraditi v Parizu grobnico za velike može: po smrti Mirabeauja so to misel udeležili in on je prvi veliki Francoz, ki počiva tam; grobnica se imenuje Panteon.

6. aprila 1909 je prišel Amerikanec Peary (izg. Piri) na severni tečaj. Za prejšnjim trdil Cook (Kuk), da je bil tudi on na tečaju, pa mu niso verjeli in tega tudi dokazati ni mogel. Danes ko imamo zrakoplove in aeroplane, ni nič posebnega, če pride kdo tja gor; v bližnji bodočnosti bodo aeroplani preko tečaja prometovali med Evropo, Azijo in Ameriko. Pogled na zemljevid nam kaže, koliko krajša je na pr. pot iz Londona v Tokio (Japonska), če gremo čez tečaj in ne naravnost proti vzhodu.

6. aprila 885 je umrl na Velehradu (Moravska) sv. Metod. Kaj pomeni delovanje blagovestnikov sv. Cirila in Metoda za Slovane, ne bomo posebej omenjali.

9. aprila 1854 je bila rojena pisateljica Pavlina Pajkova; umrla je 1. julija 1901 v Ljubljani.

11. aprila 1744 je bil rojen v Kamniku cerkveni pesnik in pisatelj Jurij Japelj, umrl je 11. nov. 1807 v Celovcu. — »On ima največ zaslug za prenovitev slovenskega knjižnega jezika. Izdal je prvi katoliški prevod vsega sv. pisma. Pisal je tudi pesmi, cerkvene in posvetne, pridige, katekizme in druge nabožne knjige.«

12. aprila 1869 je bil rojen v Ljubljani odlični sodobni slikar Rihard Jakopič, o čigar umetniških delih vedno beremo.

16. aprila 1346 je bil Stevan Dušan Silni na državnem zboru v Skoplju — na veliko noč — kronan za carja Srbov in Grkov, za kar se je bil oklical že leto prej. Kronal ga je nadškof Joannikij, katerega je bil leta 1345 imenoval za nadškofa s prestolnico v Peči. Leto 1346 moremo imenovati najslavnije leto v zgodovini balkanskih Slovanov. Mnogi mislijo, da bi bil mogel Dušan Silni ustaviti prodiranje Turkov na Balkan, in se je res tudi na to pripravljaj, ko ga je na koncu

Kdo vodi naše zavarovalnice?

Z mnogih strani nas prijatelji sprašujejo, kdo je prav za prav vodilna osebnost pri tej ali oni zavarovalnici. Mislimo, da ustrezemo vsem, če začnemo z današnjim dnem prinašati sezname vodilnih oseb posameznih zavarovalnic, ki poslujejo v naši državi. Naj bo prva kar naša Vzajemna zavarovalnica. Vzajemno vodi kot najvišji vodilni činitelj tako zvano nadzornišstvo, ki je sledeče sestavljeno:

Predsednik:

Sušnik Ivan, stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Mlakar Janko, profesor v Ljubljani.

II. podpredsednik:

dr. Adlešič Juro, odvetnik in župan stolnega mesta Ljubljane.

Odborniki:

dr. Bajec Anton, vsililec dolžnosti ravnatelja ženske realne gimnazije v Ljubljani,

Belec Anton, posestnik in trgovec, št. Vid nad Ljubljano,

Burgar Joža, veleposestnik in župan v Hrašah, občina Smlednik,

dr. Capuder Karl, gimnazijski ravnatelj v Ljubljani,

Cestnik Anton, profesor v pok. in predsednik Ljudske posojilnice v Celju,

Dolžan Janko, višji računski inšpektor kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani,

dr. Juvan Alojzij, odvetnik in župan mesta Maribora,

dr. Klinar Tomaž, kanonik in stolni župnik v Ljubljani,

Kristan Franc, občinski revizor v pok., Ljubljana,

Martinčič Avgust, ključavničarski mojster in posestnik v Ljubljani,

dr. Mohorič Jakob, odvetnik v Ljubljani,

Novak Nande, posestnik in župan v Nevljah pri Kamniku,

Strnad Jože, posestnik in župan v Dobropoljah,

Stroj Alojzij, stolni kanonik v Ljubljani,

Umnik Anton, posestnik in župan v Šenčurju pri Kranju.

»Dobrac žena. Krlapov Tomaž potoži svojemu sosedu: »Ne več, prijatelj, moja žena je naravnost neznosna.« — Sosed: »Zakaj pa ji ne pokažeš zob?« — Tomaž: »Enkrat sem jih ji pokazal, a sem od takrat brez zob.«

*

Na cesti ustavi berač gospoda in ga poprosi za milodar. Gospod: »Ne dam nič. Beračite, a pri tem vam je nos od same pijače rdeč ko rak.« — Berač: »Oprostite, nos je še iz dobrih starih časov.«

Otroška groznja. Na pogoriščih skoro docela uničene vasi brskajo domači otroci ter iščejo žeblje. Nato priteče še krdelec otrok iz sosednje vasi ter prav tako hočejo pobirati žeblje. Tedaj pa stopijo na noge domači otroci ter jim to prepovedo. Vnel se je prepir in celo pretep, vmes pa je bilo med drugim slišati tudi sledeče grožnje: »Le počakajte, saj bomo tudi mi pogoreli, pa vam tudi ne bomo pustili cveke pobirati!«

leta 1355 zalotila smrt. Pokopali so ga v samostanu sv. Arhangelov v Prizrenu. Prizren, Visoki Dečani in Peč so krasni svedoki kulturnega in političnega razmaha Srbije v srednjem veku.

27. aprila 1896 je umrl Luka Jeran. Znan po izdajanju »Zgodnje Danice«, ki smo jo tako radi brali.

29. aprila 1847 je umrl škof Valentin Stanič, buditelj goriških Slovencev. Bil je tudi velik ljubitelj prirode in je zelo rad hodil po gorah, kar je bilo v onih časih povsem neobičajno. Staničovo zavetišče pod vrhom Triglava nas spominja na tega posebnega moža, ki se je bil povzpel tudi do teh višin.

8. aprila 1866 je bil sklenjen dogovor med Italijo in Prusijo glede spora z Avstrijo; zaključek je bil ta, da je zaradi zmage Prusov pri Kraljevem Gradcu (Češka) Italija kljub porazom pri Custozi in Visu dobila Beneško, za čimer je štiri leta pozneje prišlo do zasedbe Rima in takoj nato do ustanovitve nove nemške države.

30. aprila 1671 sta bila v Wiener Neustadtu (Dunajsko Novo mesto) kot veleizdajnika obglavljena Zrinjski in Frankopan. Pri uporabi proti dunajski vladi je obljubil turški sultan pomoč, s pogojem, da vladajo Peter Zrinjski in njegovi potomci pod sultanovim pokroviteljstvom v Ogrski in Hrvatski ter da mu plačujejo zato letni davek. Turki niso držali besede. Zrinjski je vseeno pričel z uporom Videč, da nič ne opravi, je odšel v družbi svojega brata Frankopana v aprilu 1670 na Dunaj prositi milost. Bila sta prepeljana v Dunajsko Novo mesto in so ju tam zaprli. Postavili so posebno sodišče, tako zvali »nepristranski sod«, ki je razpravljalo o njiju »krivdi« od 14. februarja do 16. aprila 1671. Dva dni nato, 18. aprila, je bila izrečena nad njima smrtna obsodba in je bila izvršena 30. aprila. »S Petrom Zrinjskim in Franom Frankopanom sta bili uničeni dve odlični hrvatski plemiški rodbini, ki sta si v prejšnjih časih pridobili mnogo zaslug ne le za hrvatski narod, temveč tudi za habsburške vladarje in za naše slovenske dežele. Zato nam vzbuja njuna poguba tem večje obžalovanje in sočutje.«

Prof. dr. Vinko Šarabon.

Mestna hranilnica ljubljanska

Nove vloge

50.000.000— Din

Oproščene vloge,
prenesene na nov račun

60.000.000— Din

Skupno stanje novih vlog

110.000.000— Din

Nove vloge so vsak čas izplačljive

Obrestna mera do

5%

Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska

Ce šofer slabo vidi. — »Zakaj pa je bil prej tak hrup na cesti?«

»Neki avto je hotel zaokreniti v stransko ulico.«

»In zaradi tega taka reč?«

»Hm, tam namreč ni nobene stranske ulice.«

Ne odlagajte plačil!

Ako ste v trenutni stiski, obrnite se na našega zastopnika, kajti vsak drugačen odlog bo odklonjen.

**VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
V LJUBLJANI
POŽARNI ODDDELEK**

J. Jalen, Vič, Ljubljana:

O domačem kraju

V navado je prišlo pri nas, da kdor stopi malo po svetu, najprej v časopisju popiše tuje kraje in ljudi in kar je in česar ni na potovanju doživel. Če zna fotografirati, in kdo danes ne zna, je prinesel s sabo slike tujih krajev in ljudi, slike snete po lastnem okusu. Če pa nima aparata, si je slik nakupil in ima tuj svet upodobljen po okusu drugih. Po teh podobah si da napraviti diapozitive in potem vsaj na enem, če ne na desetih ali še več krajih predava o tem, kar je videl, slišal in skušil. Prav je tako. Ljudje kaj radi poslušajo, kako in kaj je kaj drugod in zraven slincede in se na svoj prazen žep jeze, ki jih priklepa na »dom in babo«, in blagrujejo tistega, ki si je lahko privoščil, da »tuje videl je ljudje«.

Se več. Zadnja leta se je tudi udomačila pri nas navada, da tuji ljudje iz tujih krajev hodijo k nam predavat v tujem jeziku o tujem svetu, posebno o gorah. Tudi to ni napak. Narobe je pa, da se mi ne zavedamo, kako malo poznamo mi svojo lastno domačo zemljo.

Morda se mi bo ta ali drugi nasmehnil, češ da nimam prav. Pa je le res, da Dolenjci kaj malo vedo o gorenjskih gorah, Gorenjci pa najbrže še manj o štajerskih vinskih goricah, o Pohorju in o Prekmurju, da o prelepi Koroški in sončni Goriški, ki je tudi naš svet, niti ne govorim ne. Ali pa Ljubljansko barje. Že precejšen del Ljubljane je zidane na njem, pa vendar večina Ljubljančanov prav malo, ali nič ne ve o načinu življenja na tem razmočenem svetu. Pa je najbrže Ljubljansko barje izmed vseh krajev, na katerih prebivajo Slovenci, najbolj zanimiv svet. Kdor bi po teh zanimivostih na barju samem spraševal, bo na redko koga naletel, ki mu bo o njih kaj vedel povedati.

Ne čudite se. Je drugod prav tako. Ne rečem, da ljudje marsikaj vedo povedati o svojem domačem kraju. Kakšna je pa bila njih zemlja pred tisočletji, pokrita morda z ledom, morda z vodo, o tem se pa le redko komu sanja. In zgodovino domačega kraja, kolikor se je pač da dognati, kdo jo pozna? In vse pravljice, resnične in neresnične, kdo jih še ve povedati? Tudi je preklicano redek, ki bi znal povedati, koliko vrst ptičev gnezdi okrog domače vasi, v domačih gajih, gozdovih

Ludovik Puš, Ljubljana:

Brez dela

Srečam znanca.

»Pozdravljen, Jože! Že lep čas te nisem videl. Kaj pa kaj počneš?«

»Glej ga,« se mi nasmeje, »kako si mi naračnost v roke priletel! Kam si pa namenjen? Če ti je prav, stopim malo s teboj.«

In sva kramljala spotoma o vsem, mogočem. Pot tačas po Ljubljani ni bila lepa. Južno vreme je bilo raztajalo sneg, da smo gazili po pravih brozgi. V živahnem pomenku prideva do skupine delavcev, ki so čistili cesto. Nekateri so s širokimi lopatami odmetavali mokri sneg izpred kanaljskih požiralnikov, drugi so z dolgimi strgjalami strgali brozgo s ceste na kraj, pred njimi je pa stal nekaj nadzornik in zmagoslavno gledal na svoje varovanje.

Moj znanec, ki je z dežele, se hipoma ustavi.

»Kaj vidiš zanimivega?«

»Že od daleč opazujem te-le delavce. Človek bi ne verjel: več ko polovica jih stoji, ne da bi ganili z rokami, že ves čas, kar jih motrim. One pa, ki nekaj gibljejo, pogledj, kako delajo!«

in hostah, na domačih poljih in v domačih vodah in gorah.

Kako se nekateri za svet okrog sebe nič ne brigajo, nam dobro pove tale resnična dogodba: V sredi Gorenjske je živel pred leti gospod, strokovnjak v svoji stroki. Po svojem prejšnjem študiranju ni prišel do mature. Je pač tako nanoslo. Rabil bi jo pa. Dobro. Najel si je inštruktorje, da se je za zadnja dva razreda gimnazije skupaj z njimi učil. Vsega se je bil navadil. Pride k maturi. V Kranju jo je delal, v drugem nadstropju kranjske gimnazije, odkoder je kaj lep pogled na vse gorenjske gore. Profesor mu je hotel dobro in ga je peljal k oknu ter ga pozval; naj mu našteje vrhove gora v Karavankah. In mož ni vedel nič povedati. Pokaže mu Golico, naj ji pove ime. Nič. Profesorjem je bilo nerodno, saj so bili včasih nekateri njegovi sošolci, pa mu eden prišepne: »Go-«. Ponovi trikrat: »Go-, Go-, Go-«. Drugi profesor mu prišepne: »li-«. »li-, li-, li-«. Goli-«. Vsem je bilo neumno nerodno, zato je še tretji pristavil kar glasno: »ca-«. In gospod, ki je maturiral, se je sedaj le znašel in je z važnim poudarkom odgovoril: »Res je. Golica.« Pa je bil gospod že deset let v sredi Gorenjske in je vsak dan več kot desetkrat pred nosom imel Golico. Smeha, pritenjenega seveda, ni manjkalo.

Nikar se ne čudite. Takih gospodov in negospodov, gospa in deklet je več. Morebiti še izmed vas kdo, ki to bere. Naj vsak sam poizkusi. Gre naj na razgledno točko v svojem domačem kraju in naj skuša vsem vrhovom, ki jih bo videl, določiti imena. Odgovorov ne potrebujem, ker ne delate mature. Pritrdili mi boste pa vsi, kako potrebno je, da najprej spoznamo dodobra svoj domači kraj. Samo pomislite: Domovino smo dolžni radi imeti. Kako naj jo pa imam rad, če je kar nič ne poznam, če še svojega domačega kraja ne poznam. Fanta, ki bi trdil, da ima Minco ali Marjanec, Pepco ali Pavlo, za ne vem katero goro rad, pa bi je še ne poznal ne, bi vsi imeli za prismuknjene. Primera je huda. Res je pa le, da čim bolj bomo lepote naše zemlje poznali, tem rajši jo bomo imeli in tem manj nas bo mikalo iti se po svetu potepat s truhom za kruhom. Kako se pa domači kraj in potem vsa domovina in če hočete še tujina spoznava, o tem bomo pa drugič pokramljali.

Res. Človek, ki večkrat hodi mimo delavcev, tega niti ne opazi: komaj kateri je za silo gibal, večina je bila naslonjena na strgulje in lopate in zadovoljno kramljala. Kakor bi si mislila: plačilo mi bo itak odšteto od ure — zdaj je moja dolžnost, da gledam, kako bom bolj pri lahkem prišel do denarja.

»Lej, južno je in toplo, pa so vsi v suknjah in površnikih, pa bi jih še skoraj zeblo...«

»Bog ve, čemu je treba onega »pomerkača«! Kaže, da si misli prav tako kakor njegovi varovanci: saj bo od ure, če delajo ali stojijo.«

Najin pogovor se je ustavil. Nehote sva prišla do najtežjega poglavja današnjega časa in beseda je zastala. Vsak zase se je zamislil. To so brezposelnosti, ki delajo velike skrbi vsem, ki jim je bodočnost človeške družbe pri srcu. Na tisoče in stotisoče jih je po svetu in po veliki večini so bolni — ne na telesu, ampak v svoji miselnosti. Nič delati, pa vendar živeti in celo kar moči udobno živeti. Te, ki sva jih videla, je najela občina. Dela je na vseh koncih in krajih

polno. Ko bodo očistili ceste, bodo šli kopat kanale — spomladi se bo odprlo delo še drugje. Nemara so po večini ti delavci poskusili svojo srečo že pri drugih podjetjih, toda tam so jih — če so tako delali — hitro odsvolili. Sedaj so padli na ramena mestni občini.

Pa jih vprašaj, kaj so. »Vsi smo komunisti!« ti porekó in zmagovalno jim zagorijo oči: »Kadar bomo mi ukazovali, bo drugače!«

Nemara sva oba s prijateljem gojila iste misli. Prvemu se je njemu razvezal jezik:

»Ti ljudje naravnost kradejo javni denar. Povrhu pa na vse kripelje zabavljajo na človeško družbo in komaj čakajo prevrata v komunizem. Kaj, vi skrivni njihovi voditelji, kaj se po komunističnih naukih more brez dela živeti? To so vaše skupine; kaj se vam zdi?«

»Voditelji že vedo, kako in kaj,« se vtaknem v njegovo modrovanje. »V Rusiji si je treba karte za kruh in živež s trdim delom prislužiti. Če ne gre zlepa, gre zgrda. Ko bi ti delavci, ki na javen račun lenobo pasejo, vedeli...«

»Bi ne bilo veliko bolje! Ti so do kraja zastrupljeni — težko bolni so in jim zdravila ne morejo kaj prida do živega. Odvadili so se dela, zato so za človeško družbo zgubljeni. Ali za Boga, varujmo otroke pred tem strupom, obvarujmo vsaj bodoči rod.«

Ko je to izrekel, sem se spomnil na malega fantička, ki bo star kakih 12 let in je zdrav ko

riba v vodi. Iz zelo revne družine je. ves raztrgan, a z oči mu žari izredna bistrost. Oni dan mi je razlagal sosed: »Nepripravil vam je ta smrkač! Vidim, da je siromašen, pa mu ponudim, naj mi pride vsak teden osnažit kolo in drv nanest iz drvarnice v kuhinjo. Dobil bo vsaki-krat 4 dinarje. Dvakrat je prišel, v tretje ga ni bilo več. Sem mislil, da je kaj bolan, pa ga kmalu zagledam med tropom otrok na ulici. Zakaj te ni več, da bi si zaslužil 4 dinarje?« Povesil je glavo, nato pa jo je ucvrl in ga nisem več videl.

Tako mi je pravil sosed. Povedal sem zgodbo znancu z dežele in pripomnil:

»Kakor kaže ta slučaj, se bolezen prijemlje tudi že otrok.«

»Te moramo ozdraviti!«

Ko zavijeva okrog vogala, se nama zaplete pod noge majhna deklica: »Kupite cvetlice — ali pa kaj šenkajte...«

»Težko bo šlo,« dostavi prijatelj, »ali iti mora! Vsi, ves narod in vse oblasti morajo sistematično prijeti za delo, da se reši mladi rod, ki se nam grozeče potaplja v miselnosti, da se dá živeti brez resnega dela. Mladino moramo obvarovati pred tem zastrupljenim mišljenjem!«

»Moramo,« sem mu pritrdil.

Ljudje božji: moramo! Vsak na svojem mestu in po svojih močeh. Gre za bodočnost naroda!

Nagradna zlogovnica za april 1937

a — ad — am — ar — br — brus — burg —
ca — ca — ca — ca — can — ce — ci — če —
če — če — če — če — či — dec — di — do —
dra — dra — dram — ga — go — go — gra —
han — hen — i — i — ig — ja — ja — je —
kan — ko — ko — kov — laš — le — lje —
lje — majš — mat — me — melj — mož —
na — na — na — nek — nev — ni — ni —
ni — ni — ni — nik — no — o — o — o —
or — ort — p — pa — pa — perk — plot —
po — pol — ra — rad — raj — re — se —
sel — sil — sko — slo — ši — ši — ti — to —
to — tr — tuj — tuš — ud — va — va —
vanj — venj — vo — vran

Iz gornjih zlogov sestavite imena slovenskih krajev po sledečem redu: 1. Občina pri Novem mestu (kjer je znana bolnišnica). — 2. Sv. Juriju ob juž. žel. sosedna občina. — 3. Občina v konjskem okraju (plot). — 4. Občina v okraju Maribor d. b. (racati). — 5. Občina v slovenjgraškem okraju (zdravilišče). — 6. Bivša občina, ki je postala ud velike Ljubljane. — 7. Občina v okraju Maribor l. b. (jara kokoš). — 8. Občina v okraju Murska Sobota (Cankar). — 9. Občina v okraju Črnomelj (ljublanski župan). — 10. Postaja na žel. progi Maribor—Ljubljana (Slomšek). — 11. Sedež okrajnega sodišča na vzhodnem Stajerskem. — 12. Občina v celjskem okraju (zdravilišče). — 13. Občina v slovenjgraškem okraju (pamet). — 14. Le dve črki ima in pod Krimom leži. — 15. Samostanska naselbina ob Savi. — 16. Občina v novomeškem okraju (brusiti). — 17. Občina ob Dravi, pa tudi ob Muri. — 18. Trg v Savinjski dolini (kra — kra — kra). — 19. Postaja ob dolenski železnici v kočevskem okraju. — 20. Industrijski kraj na Gorenjskem. — 21. Termalno kopališče ob Savinji. — 22. Občina v brežiškem okraju (pa je še več krajev tega imena pri Brežicah). — 23. Sedež okraja na Stajerskem. — 24. Ljubljansko predmestje (Finžgar). — 25. Občina v kamniškem okraju (ne velja). — 26. Občina v kamniškem okraju blizu Domžal (I, kam?). — 27. Še ena občina v kamniškem okraju (Dragit). — 28. Občina v kočevskem okraju (siliti). — 29. Občina pod Ptujsko goro (ime zveni nemško). — 30. Sedež okraja na Stajerskem (Rimljani). — 31. Postaja na Gorenjskem (Brezje). — 32. Občina v črnomeljskem okraju (s tušem rišemo). — 33. Občina v ptujskem okraju (Sv. Ivan). — 34. Ena je tostran, druga je onstran jugoslovansko-avstrijske meje. — 35. Blizu avstrijske meje na Stajerskem so in blizu kopališča z zdravilno vodo.

Ko ste našli pravilna imena krajev in jih drugo pod drugo zapisali, vam prve črke povedo važen, a malo znan narodno-gospodarski nauk.

Opozorilo! Mnogi menijo, da so naše zlogovnice le pretežke, čeprav dobivamo ogromno število rešitev. Pretežke so le za onega, ki ne zna ali noče misliti. Seveda pa je treba za marsikaj poprašati soseda, pa g. duhovnika, pa g. učitelja. Tako reč je treba reševati skupno. Današnja zlogovnica bo najlažje rešil tisti, ki dobro pozna Slovenijo. A tudi vsakdo drugi jo lahko reši. Zato smo pri nekaterih imenih zapisali v oklepaj pripombe, ki pa s samim imenom nimajo drugega stika, kakor da nas opozorijo na kako sorodnost besede. Za rešitev bo morda dobro služil tudi pogled v Mohorjevo koledar, v seznam občin, v poštni krajevni leksikon. Brez truda pa seveda tudi nagrade ni!

Pravilne rešitve pošljite najkasneje do dne 30. aprila 1937 na naslov: Uredništvo »Naše moč«, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice. Vsaki rešitvi pripišite svoj čitljiv naslov s pripombo, kaj ste po poklicu in kdaj ste rojeni.

Dr. Mihael Opeka: Rimske šmarnice

Med prvimi šmarnicami za letošnje leto je izdala Uprava Glasnika presv. Srca Jezusovega v Ljubljani, Zrinjskega cesta 9, dr. Opekove pod gornjim naslovom. S svojo jedro besedo nas sloviti govornik vodi po rimskih Marijinih svetiščih in v zelo kratkim razmišljanjih budi ob njih ljubezen do majniške Kraljice. Šmarnice bodo dobrodošle za šmarnično pobožnost, zaradi zanimivega popisa rimskih Marijinih cerkva pa imajo splošno izobraževalno vrednost.

Pomen kraja ali krajčiča v obrednih koroških Slovencu

Med lepe priče o nekdanjih dobrih starih časih spada gotovo slovenski kraj ali krajčič, brez katerega še dandanašnji ne minejo svečani dogodki v kmečkem življenju, kakor so velika noč, žegnanja, krstinja, ženitovanja, sedmine, udle in taritve itd.

Zgodilo se je, da je tujec, ki je hodil po slovenski Koroški, doživel veliko presenečenje, ko je bil nenadoma obdarovan s krapji, kruhom ali podobnim, ako je srečal botre, ki so nesli otroka h krstu. Dobil je krap ali cvrč ali pogačo.

Prav je, da presenečeni hitro vtakne podarjeni kos dobrote v svoja odprta usta in ga hitro poje za zdravje otroka in povrhu vošči še dobro srečo.

Neprijetno presenečenje pa bi doživel, če bi padel v roke taric, kadar so te pri svojem delu in mu dajo »pšenice«. Tedaj ne pomaga hudovanje. Bolje je, da vljudo vpraša babnice, kam naj bi nesel to pšenico v mlin. Če so le mogle človeka dobro obdariti in mu natlačiti v hlače, za srajco in v žepe polno pezdij, mu rade pokažejo v mlin za prvi grm, kjer lahko strese svoje putle-hlače in očisti srajco bodečega drobja. Ta »pšenice« se sicer ne prištevajo h krajcem.

Če prideš poleti na kmete, kadar imajo polno dela, pa si najlepši krajec lahko zaslužiš, če znaš biti zabaven in si pevec ali muzikant. Na »udlo« pojdi.

Krajci se dele kot darilo in kot plačilo in igrajo tudi v ljubezni vlogo. Ako ti da Korošica krajčič, verjemi, da te ceni, morda tudi ljubi.

Kraje ali krajčič pomeni v splošnem kos krušnega hleba ali pogače. Lahko je tudi cel hleb ali pogača, pol, četrt, ali po navadi le kos boljšega kruha.

Mesto kruha velja za krajce tudi pisanka o veliki noči, klobasa in drugo.

Obredni pomen ima samo krajce belega kruha, pogače ali šarkeljna, nikdar ne kos črnega kruha, ki se tudi krajce imenuje.

O veliki noči so krajci najbolj v navadi. Sosedje si jih med seboj menjavajo, morda bolj radi tega, da bi se postavili s svojo potico.

Velikonočne krajce pošiljajo botri svojim varovancem. Revnejši otroci pridejo tudi sami ponje. Šarkeljnu pridenejo botri tudi pisanke in drugo. V šarkelj pa vtaknejo tudi denar.

Dekleta dajejo fantom o veliki noči krajce. Če si fant »rajtuje« dekle, jo pobara za krajcem. Kakršnega dobi, tak je tudi odgovor na — še morda nepostavljeno vprašanje o ljubezni.

Ker se fantje radi ženijo na gornjih krajih, po navodilu: »Tja gor na gornji kraj, tere je boljši kraj, pa še tja gor bolj, tere je še bolj«, moremo razumeti narodno pesem:

»Je pa krajčič posvava«

ko je dobil mlinar »krajčič po Dravci dovse«; v krajčiču pa je gotovo bilo skrito sporočilo »je pa čemna biva notre« — da je ves iz sebe od veselja

naročil tišlarju, da mu je »vadjico spuvov«, kakor se glasi pesmica:

»Bom pa, tišlarja dobuv,
bo vadjico spuvov,
pa popelem se sam,
se voziti dro znam.

Ti prešmentani tišlar,
pa tvoje roče,
si mi vadjico spuvov,
da sama tače.«

Nazaj proti domu pa mu je vadjica tekva kar sama po vodi.

Na velikonočne krajce se vabijo ljudje že davno pred prazniki: »Pa le pridri po krajce« — »pa krajci mi pošljite. Dekle vpraša fanta: »Ali prideš po krajce«, in misli na odgovor in pisemce v pogači, ki bo slajše od rozin in črnca.

Že pred svetno nedeljo se otroci pulijo za velikonočne krajce, ko gre za to, kdo bo nesel butaro za sosedove, kjer slučajno nimajo pripravne fanta, da bi nosil Bog ve kako daleč v farno cerkev presne na svetno nedeljo. Koroške butare ali presni so velikanski svežnji vrbovih šib in vej, pa tudi cele vrbe. Kdor je nosil presne ali prajtelj, dobi na veliko noč lep krajce. Tudi na krstnico (velika sobota) si otroci prislužijo velikonočne krajce, če prinesejo kot prvi v hišo ali na polje blagoslovljeni ogenj.

Na žegnanjih se zbere žlahta in pri slovesu dobi vsak sorodnik še krajce s seboj za domače.

Krajce kot plačilo dobe oni, ki so pomagali pri delu.

Kmet, ki ima mnogo žetve, košnje itd. napravi »udlo« — ker je poleti težko dobiti dovolj delavcev, bodisi za žetev, bodisi košnjo itd., povabi gospodar ljudi na udlo, t. j. delo ponoči. Udle so na glasu. Kdor le more, pride pomagat. Fantje pripravijo, če je treba, za temne noči kresove in luči, klepljejo srpe žanjicam in skrbijo s petjem in vriskanjem za zabavo ter kupčajo žito.

Gospodinja pa ima za udlo polno dela v kuhinji, kajti ljudje delajo le za dobro jedao in pijačo ter za krajce. Čeprav delavcev ni treba plačati, pa je udla zelo draga reč. Za račun ve tedaj le gospodinja, ki se mora postaviti v kuharski umetnosti, če želi, da bo šel dober glas o njeni udli v deveto vas, če ne, se ji lahko zgodi ravno nasprotno in drugič ne pride nihče več. Dobra udla je vesela kakor — peta maša — polna smeja in petja. Krona dela je polnočno kosilo, ki se vrši na polju, ako do ta čas ni požeto, drugače pa na domu. Žanjica, ki je prva požela svoj ogon, dobi krajce s pušelcom, ki ga da nato svojemu fantu, kateri ji je pomagal, klepal in brusil srp ter ji na škodo druge žanjice pomagal goljufati pri meri ogona. Če pa krajcev ni, jih dobe pozneje, ko je mlela prva nova moka.

ZDRUŽENE OPEKARNE LJUBLJANA

TOVARNA VIČ IN BRDO

izdeluje vse vrste zidno opeko, luknjičasto in votlo, razne strešnike, med temi priznani zaklopnik, stropnika, tlakovce, drenaže, itd.

Domače podjetje. Kakovost prvovrstna.

F. K-n:

Domovinstvo in novi zakon o občinah

(Nadaljevanje in konec.)

Prošnje in prijave v domovinskih zadevah.

Opisali smo v šestih številkah našega lista skoro dvestoletni razvoj, kako je sprva sploh začelo domovinstvo dobivati nekakšno stalnost in pri urejevanju prišlo v delokrog javne uprave in zakonodaje. Nismo povedali vsega, kar bi se še dalo povedati. Toda za vse to bi bilo treba cele knjige.

Naš novi zakon o občinah določa v § 18., da rešuje spore o članstvu (domovinstvu) kakor osebe med občinami občno upravno oblastvo prve stopnje. — Nikjer pa ne določa ta zakon, kako in kam se morajo vlagati prošnje za sprejem v domovinsko zvezo, in kdo je poklican ali upravičen vlagati te prošnje. — No, povsem naravno je, da vloži oseba, ki si je na podlagi v zakonu določene dobe bivanja v kaki občini pridobila pravico do domovinstva, prošnjo odnosa prijave sama na upravo doličene občine. Vsakdo mora pa sam paziti na to, da ima v redu svoje domovinstvo.

Toda zopet je tu velika vrzel v tako kratkih, lakoničnih določilih našega zakona o občinah. Ne gre torej drugače, nego da poseže oni, ki mora ali ki ima pravico prositi za podelitev ali za priznanje domovinstva v kaki občini na podlagi dobe bivanja, tudi sedaj po določilih avstr. domovinskega zakona iz leta 1896. — O tem, da ima vsakdo za svojo osebo pravico uveljavljati svoje domovinstvo, sploh ni dvoma.

Ali pa ima to pravico za drugo osebo še kdo drugi?

Zakonodajalec — tisti, ki je prirejal določila o domovinstvu za naš novi zakon o občinah, in tisti, ki jih je sprejel, je prezrl dvoje zelo važnih okoliščin. — Kaj pa, če n. pr. umrje oče s številnimi nedoletnimi otroci, ki je že davno pridobil pravico do domovinstva v občini, v kateri je prebival celo vrsto let, a se ni pobrigal za to, da bi si jo bil tudi zagotovil? — Prejšnja domovinska občina se bo gotovo z vso silo branila, da bi morala morda prevzeti v svojo oskrbo celo osirotelo družino ki nima sredstev, da bi se preživljala sama. Občina bivališča pa bo tudi odklanjala skrb za njo, češ saj ni niti mati niti niso otroci sprejeti v njeno domovinsko zvezo.

Za take in druge enake primere se morajo vsekakor analogno uporabljati prav tako dobra kakor tudi jasna določila § 4 avstr. domovinskega zakona iz l. 1896. — Naj na kratko navedem ta določila.

Omenjeni paragraf določa: Kadar kdo opusti prebivanje v občini, v kateri je pridobil pravico do sprejema v njeno domovinsko zvezo, ali kadar neprostovoljno zapusti ozemlje te občine, tedaj sme to pravico upravičenec sam ali njegov naslednik v domovinski pravici uveljavljati samo še dve leti, njegova domovinska občina pa pet let potem, ko je nehala prebivanje v občini. — Ako prilagodimo zgoraj navedeni primer tem določilom — vidimo, da ima vdova zase in za mladoletne otroke (za le-te tudi varuh ako morda nimajo več matere) —

Na taritvah, ki se vrše v jeseni okrog sv. Martina, je tudi veselo.

Gospodinja, ki še o sv. Martinu nima otrt laz, toži: »Je že Šmaršca pridrla, pa še nisem otrlac — ali »Je že Šmaršca priplezala, jaz še nisem odrezalac.

Pri večjih taritvah, kjer je 10 do 15 taric, se pričinja delo s trlicami že ob 2. uri po polnoči ali najkasneje ob svitu in se končava ob večernici, ko zvonijo »Ave Marijo«. Ker je delo naporno in naveličano, skrbi sam obred taritve za zabavo.

Pri prvi južini (obedu) dobe tarice šopek, za katerega vladajo, bodisi z listki, bodisi z jabolki. Gospodinja usuje na mizo toliko jabolk, kolikor je taric. Eno jabolko pa ima vrezan križ. Tarica, ki je dobila jabolko s križem, je lastnica pušeljca, katerega mora skrbno čuvati. Bila bi velika sramota zanj, če bi ga zgubila ali bi ga ji kdo ukradel. Sramota za vse tarice pa bi bila, če bi pušeljca ukradel kak moški. Šopek mora biti ves čas dela na vidnem mestu. Po navadi ga tarica

dene visoko kam, odkoder ga ni lahko vzeti. — Orožje proti tatovom šopka in moškimi sploh, če pridejo preblizu, je pezdirc. Gorje neprevidezmu, ki ga dobe tarice v roke. Zasujejo in nabašejo ga s pezdircem, da ima dosti dela, preden se iznebijo bodljik.

Po končani taritvi dobe vse tarice krajce; najboljše pač ona, ki ima šopek. Med taritvijo si ga je namreč lahko priborila druga ženska ali tudi kak moški, ki jim ga je ukradel. — Drugod prinese gospodinja med tarice šarkelj s pušljcem in ga vrže mednje. Katera je bolj spretna, ga dobi, ker si ga mora pač priboriti. Šarkelj in šopek skupaj se imenujeta tukaj pušljec.

Jedača mora biti za tarice prvovrstna. Na mizi ne sme manjkati nudinov, cvrt, krapov in bratov. (Brati so podobni buhtinom.)

Ofarce (preužitkarice) dobivajo vsak večer a seboj še kraje črnega kruha za svojce.

O veselih in dobrih taritvah in krajcih ter pušljcih govore ljudje še dolgo in daleč naokrog.

M. K.:

Pesem polja

(Nadaljevanje.)

15.

Mirko se je kaj kmalu izliral. Jezen je bil na Janeza, a zaradi Ančke mu je odpustil. Globoko v dnu duše ga je začela peči vest. Grizlo ga je in skelelo, da bi tulil od bolečine. Kakšen vrag ga je tedaj, oni usodni večer, premotil, da je izvršil strašni zločin! V očeh ljudi je tudi videl, da ga sovražijo in brezmejno zaničujejo. Zrl je v njih duše in spoznal, da je v njihovih sreh on morilec, četudi sedi Tine v ječi. Pred očmi so mu plavale tiste žive, črne cč pod gostimi oblokastrimi obrvmi. Saj to so prav iste oči kakor Ančkine. Povsod ga je spremljal pogled Tončkovih oči, tako začuden in žalosten, da je Mirko preplašeno zakrilil z rokami predse, kakor bi se hotel ubraniti teh žalostnih oči. Podnevi in ponoči ni imel miru, pekoča vest ga je preganjala kakor Kajna, ki je ubil Abela. O, kolikokrat mu je nenadoma vstal pred očmi prizor v Mačniku. Tonček, mrtev, ves okrvavljen leži ob tolmunu. Kri mu polzi iz velike, globoke rane na glavi, temnordeča, očrnela kri. In upognjena Tinetova postava, ko so izrekli nad njim smrtno obsodbo! Pa tiste njegove posinele, drhteče ustnice, blede, izmučeno lice. S kakšnim zaničevanjem ga je pogledala Ančka ob tistem srečanju, ko mu je vrgla v obraz: »Morilec! Prehodu je, a tolažbe od nikoder.

Nekje pod ruševinami se mu je vzdignila beseda in vstala jasno pred Mirkotovimi očmi: Bog. Koliko časa že ni pomislil na Boga, saj je bilo jasno, da ga sploh ni. Ali zdaj, ko je trpel neznozne muke in je povsod preganjan od pekoče vesti, se mu je ta jasnost nenadoma zameglila.

Tja na Notranjsko, v nizko koč v bližini presihajočega Cerknškega jezera, tam pod Javornik mu je splaval spomin. Kako mu je mati, pobožna žena sklepala roke v molitev in mu kazala križanega Zveličarja v kotu. Pripravljala mu je dobra ženica o Jezuščku, majhnem in ubogem, kako se je rodil v Betlehemu, v ubožnem hlevcu. In koliko zgodbi iz njegovega življenja! Mične so bile in lepe takih ni čul nikdar več pozneje. In o Kristusovem trpljenju, o njegovi strašni smrti na križu! Malemu Mirkotu so se tedaj orosile oči. Tako lepo pač zna pripovedovati samo mati. Mati, tisto bitje, na katero misli človek s svetostjo v duši še celo tedaj, ko ga že vsega zajame in obleti umazan val življenja. — Mali Mirko je dorastel. Dober je še bil in nepokvarjen. Odšel je k vojakom. Tam pa se je izpridil med nevernimi, hudobnimi tovariši. Ko se je vrnil domov, ga ni več nikalo ukvarjati se z očetovo beračijo.

Zaprosil je za orožniško službo in jo dobil. Prosila ga je mati, naj ne hodi po svetu, a on si ni dal dopovedati. Se se spominja, kako mu je mati pred odhodom rekla: »Sin, vere si ne daj iztrgati iz srca. Če boš ti Boga zapustil, bo tudi Bog tebe zapustil!« Mirko je tedaj malomarno zamahnil z roko, po vsem materinem licu je pa pritekla solza. Mirkota je zajel val življenja in ga tiral s seboj. Mnogo prevar je doživel, dostikrat se je strup človeške brezvestnosti dotaknil njegovih ustnic, da je postal fant zloben in nezaupljiv. Besedi vera in Bog sta mu tedaj utonili v mlakuži vsakdanjih skrbi in v njegovi lastni zlobi. In vendar danes ponovno čuti, da je iz velikega, presihajočega jezera, iz temnih podzemskih hodnikov, iz kipečega Javornika, iz gozdov in polj, vsepovsod iz vsega gledala božja vsemogostnost. In danes, ko zre polje in gozdove, nebo, potočke, zopet vidi, da iz vsega gleda Bog. Vidi, da je Bog v naravi in v sreh ljudi in da je vsa narava in vsa bitja v Boga. Potemtakem je v božjem naročju tudi on? Ne, ni mogoče, on morilec, krivopriizežnik, on ne more biti več pod božjim varstvom. Bog je Kajna preklel in mu vtisnil pečat sramote na čelo. O, tudi njega je Bog preklel, tudi on ima pečat, krvav pečat na duši.

Mirkotu se je vrnila v glavo misel, ki se mu je dozdevala rešilna. Prosil bo za premostitev. Ko ne bo več gledal znanih krajev in ne bo več videl teh ljudi, ga bo nehal preganjati mutasti birit — vest. Ali Ančka? Ne, ne more odtod, saj bi ne mogel pozabiti Ančke. V spomin se mu je vtisnila njena podoba, vedel je, da jo bo moral nositi v srcu do konca dni kot neznozne pekočo, a vendar sladko bol. Govoriti pa mora z njo, mora jo videti. Zvedel je od ljudi o njeni bolezn, o. za vsako ceno jo mora videti.

Pot je bila lepo zmrznjena in Korenovi so zapregli konje in vole, pa šli v gozd zvažat les. Mirko je oprezoval in ko je nekoč videl, da gre do Korenovi fantje in tudi gospodar z ujmi v gozd, jo je urno pobral v Bukov vrh h Korenu.

V veži je našel dekle in jo vprašal po Ančki. Povedala mu je, da je v hiši, in Mirko je odprl vrata v hišo. Pri peči je sedela Ančka, blede, shujšana, kakor smrt. Mirko se je prestrašil, da mu je vzelo vso sapo.

»Ančka, kakšna pa si?«

Ančka se je nemalo začudila, ko je uzrla Mirkota pred seboj. Ni mu mogla odgovoriti od začudenja.

»Ančka, Ančka, kaj je s teboj?«

Ančka se je zavedla iz osuplosti.

**Klobuke, srajce, kravate, robce,
nogavice, rokavice, naramnice itd.**

kupite najugodnejše pri tvrdki

JERNEJ LOŽAR

modna trgovina za gospode

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 20

STREŠNA OPEKA

prvovrstna

po izredno nizkih cenah stalno v zalogi

GOSPODARIČ FERDO

Mokronog - Praproče - Mirna

MLADA MOČ

Dragi mladi prijatelji!

Ko boste dobili ta list v roke, bodo že veselo bingljali velikonočni zvonovi in v vaših malih srecih bo tako lepo slovesno, kakor je človeku le ob prazniku Vstajenja. Želim vam vsem, da bi velikonočne praznike preživeli v vsem veselju in v vsej sreči. Tudi to bi rad, da bi imeli vsi mnogo prihodov in kolačev in drugih velikonočnih dobrot. Pa vem, da vas je med vami mnogo, ki boste celo črnega kruha za veliki praznik pogrešali. Ali ne bi bilo lepo, če bi oni izmed vas, ki imate mnogo, delili za veliko noč z onimi, ki pogrešajo vsega? To bi bil res praznik Vstajenja tudi za uboge in zapuščene.

Sedaj vas pa že ima radovednost, kako je z rešitvijo »Glavnik«. Vesel sem lepega kupa pravih rešitev. Rešili ste pa prav le tisti, ki ste čitali v gornji vrsti geslo: NASHA MOČ NAS PONOS. Mnogi ste zahtevane besede sicer pravilno uganili, niste pa znali porabiti še preostalih črk. Če bi jih bili prav porabili, bi dobili navedeno geslo.

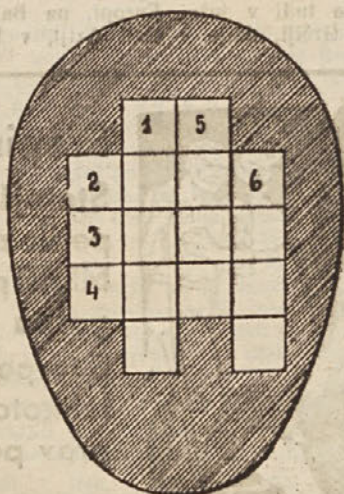
Zreb je določil nagrade sledečim:

1. Peklaj Jože, Gaberje 24, p. Dobrava pri Ljubljani.
2. Vidmar Marjan, učenec 4. razreda šole na Barju, Črna vas 422, p. Ljubljana.
3. Zeljko Anton, učenec 4. razreda šole v Gribljah, p. Gradac v Beli krajini.
4. Blažun Alojzij, učenec 6. razreda v Olševku, p. Predvor.

Vsak izmed imenovanih bo dobil za darilo lepo knjigo.

Drugi pa seveda tudi pridete na vrsto. Saj imate takoj novo nalogo. Za veliko noč bo najprimernejši

PIRH

Pirhe radi jeste, pa boste tudi ta pirh gotovo vsi rešili. Zlasti še, ker je zelo lahek. Saj ga je sestavil eden vaših tovarišev. Besede, ki jih boste vstavili, pomenijo:

- Vodravno: 1. Druga beseda za »kadar«.
2. Za veliko noč ne sme manjkati. 8. Svetopisemska oseba. 4. Bajno bitje.
Navpično: 1. Kričak pri nogometni tekmi.
2. Domača lepota perutnina. 5. Ptica roparica.
6. Se dviga iz vode.

Tu ni druge naloge, kot da vstavite pravilne besede. Gre tedaj le za to, da daste pirhu vsebino. Rekel sem že, da je ta »pirh« sestavil eden vaših tovarišev. Ali ne bi šli še drugi na delo? Pozdravljeni! Brat Ivo.

Dr. B. M., Ljubljana:

Zdravstvena šola

O malariji.

Ako jemljemo v brambne svrhe v malaričnih krajih zmerne količine kinina, se včasih zgodi, da se človek vseeno nalez malarije, a ostane ta v njem zakrita. Ko pa se tak človek povrne iz tistega kraja v zdrav kraj in preneha uživati kinin, se naenkrat pojavi malarični napad. Tak človek je nosil malarijo v sebi, ne da bi za to vedel. Pa tudi drugače se lahko pojavi malarija dovolj pozno. Marsikateri vojak je začela tresti šele dolgo potem, ko se je povrnil z malarične fronte. — Bolezenski pojavi tretjednevnic, ki je razširjena tudi v naši državi, so precej hudi, toda ta vrsta nudi največ izgledov za popolno ozdravljenje. Napad se pri tej začenja z močno tresočo mrzlico, ki traja 5—10 minut, nato se pojavi vročina 40—41 stopinj ali še večja. Po 7—10 urah ta vročina med močnim znojenjem upade. Napad se ponovi vsakih 48 ur, to je vsaki tretji dan, če štejemo dan napada za prvi dan, in po navadi vedno ob isti uri. Če pa se je okuženje izvršilo dvakrat zaporedoma, se pojavi napad vsak dan. V začetku napada se poloti marsikateri bolnik slabost in bruhanje, bolečine v glavi, v hrbtu, v udih, pri številnejših napadih pa tudi pritisk in zbadanje v jetrih in vranici. Zaradi vedno večje slabokrvnosti postaja koža bledorumenkasta, v kasnejšem stadiju se po kažejo včasih tudi izpuščaji po ustnicah, ob nosu

in ob očeh, redkokrat tudi na očesni rožnici. Pri kronični malariji je vranica močno povečana. Pri otrocih in odraslih sega v marsikaterem slučaju do popka ali še globlje, kar pa ni merilo za jakost obolenja, kajti marsikdaj se pri prav težkem slučaju te boleznir vranica skoro nič ne poveča. Ako začnemo tretjednevnicu zgodaj zdraviti, se bolezen ugodno konča. Tudi brez zdravljenja napadi včasih prenehajo, a se po večini zopet pojavijo po tem ali onem dražljaju. Nevarno pa je, če se malariji pridruži pljučnica, griža, jetika, vnetje ledvic ali pa tifus. Smrtno nevarno bi bilo, če bi zaradi udarca v trebuh počila povečana malarična vranica.

Malarija četrtdnevnic se lahko pojavi v vsakem malaričnem pasu, vendar je relativno najredkejša oblika malarije. Razdobja med napadi so za 24 ur večja kot pri prejšnji, pojavljajo se namreč vsakih 72 ur ali vsaki četrtri dan. Bolezenski pojavi so podobni onim pri tretjednevnic, le ponavljanje napadov po navideznem ozdravljenju je trdovratnejše.

Tropična malarija je razširjena v tropičnih krajih in pokrajinah blizu njih. Je to najtežja oblika malarije. Napadi se ne začnejo kot pri prejšnjih dveh z močnim tresenjem, vendar dostikrat z občutjem mraženja in z zelo slabim splošnim po-

uveljavljati pravico do domovinstva v občini bivališča še dve leti po moževi odnosno očetovi smrti. — Še širšo pravico daje v takih primerih zakon občinam, ki jo razteza celo na dobo petih let.

Upravno oblastvo prve stopnje, t. j. okrajno (srezko) načelstvo, pa ni pristojno samo za to, da rešuje spore med občinami takrat, ko se ne morejo zediniti glede zamotanega domovinstva kake osebe, marveč odloča tudi o pritožbah, ako občine ne ugođe prošnjam za sprejem v domovinsko zvezo, izvzemši seveda primere, ko gre za prostovoljni sprejem.

Še eno zelo važno določilo glede reševanja prošnji ali prijavi za domovinstvo pogrešamo v našem zakonu o občinah. Kako postopati tedaj, ako občina bivališča zavlačuje rešitev prošnje (ali prijave po že pretečenem 10-letnem bivanju)? — Ni druge možnosti, nego da po predstavi ali po nadzorstveni pritožbi prizadete stranke poseže upravno oblastvo prve stopnje po določilu § 6. avstr. dom. zak., ki velevala tako: Kadar občina bivališča ne odloči o uveljavljeni pravici do sprejema v domovinsko zvezo v roku šestih mesecev po vložitvi prošnje, tedaj pristoji odločba predstojnemu političnemu oblastvu. — Isto oblastvo odločuje v primeru priziva, kadar je občina bivališča odrekla sprejem v domovinsko zvezo.

S tem bi bilo povedano vse, kar je treba vedeti glede vlaganja prošnji, prijavi in prizivov v domovinskih zadevah.

Tako torej prihajamo k zaključku razprav o domovinstvu. — Ostaja samo še, da omenjamo ob sklepu tudi §§ 19. in 20. zakona o občinah. — Paragraf 19. se nanaša na one osebe, glede katerih se ne da ugotoviti, v kateri občini imajo sploh domovinstvo. So to tako zvali »brezdomci«. — V takih primerih se določijo domovinstvo uradno (po političnem = občupravnem oblastvu I. stopnje), in sicer predvsem v tisti občini, v kateri je oseba z neznanim domovinstvom rojena. Ako ta občina ni znana ali se ne da ugotoviti, se določijo dotični osebi v oni občini, v kateri je v poslednjih petih letih najdalj stanovala. Če se pa tudi to ne da ugotoviti, se ji določijo domovinstvo v tisti občini, v kateri biva, vendar pa samo za toliko časa, dokler se ne ugotovi njeno pravo domovinstvo. — Določilo tega paragrafa se na naše ljudi, ki imajo domovinstvo na splošno urejeno, ne more toliko nanašati kot na druge dele države. Slovenija prednjači tudi v tem pogledu. — Edino izjemo delajo cigani in pa osebe, ki se utegnejo zateči v naše kraje iz južnih in vzhodnih delov države. Taki so neredki, ki sploh ne vedo, kaj je domovinstvo. Upamo pa, da se bodo naše občine že vedele zavarovati proti tej nevarnosti.

Naposled določa § 20. zak. o obč. glede onih oseb, ki se sprejemajo v državljanstvo, a še nimajo zagotovila kake občine, da jih sprejme v svojo domovinsko zvezo, da so člani v prvi vrsti tiste občine, v kateri so rojene (?), v drugi vrsti tiste, v kateri stalno stanujejo, in končno tiste občine, v kateri se želijo stalno naseliti.

Ta paragraf je še najmanj jasen, ker brez državljanstva ni domovinstva, kakor ni tega brez državljanstva.

Častno članstvo kake občine, o katerem govori § 21. zakona o občinah, samo po sebi ne daje nikake pravice za pridobitev domovinstva.

* Op. To določilo ni prav razumljivo. Za državljanstvo more prositi le tuj državljan. Kako more biti torej njegova rojstna občina merodajna za naše domovinstvo?

IVAN JAVORNIK, mesar in prekaževalec
LJUBLJANA
Domobrnska 7, Solski drevored, Wolfova ul. 12, Miklošičeva 17
Telefon 2703 in 3157

Jzseljenski koledar

S tem koledarjem nam je Družba sv. Rafaela v Ljubljani podala neke vrste adresar naših izseljencev. Človek kar strmi, ko prebira to lepo knjigo in vidi, kam vse je Slovenca prignala volja do življenja in skrb za krnh. Svojem izseljencev bo koledar posebno drag, vsakemu Slovencu pa v opomin, da žive stotisoči našega naroda po širnem svetu in da je ta del našega naroda potreben vse naše ljubezni in dejauske pomoči.

Sejmi v aprilu 1937

Opomba uredništva: Po predlogih, ki smo jih lani prejeli od čitateljev glede urejevanja »Naše moči«, smo letos opustili objavljane sejmov. Sedaj pa smo prejeli z vseh strani Slovenije celo vrsto prošenj, naj sejme zopet objavljamo, ker da jih naši kmetje silno pogrešajo. Tej želji s tem ugodimo in bomo poslej spet redno objavljali sejme.

1. Livold (Kočevje), Videm ob Savi. — 2. Rakek, Dramlje. — 3. Zg. Tuhinj, St. Pavel pri Preboldu, Sv. Lenart v Zabukovju nad Sevnico. — 4. Loški potok, Sv. Primož pri Blagovni. — 5. Stara cerkev pri Kočevju. — V torek po veliki noči v Kranjski gori, Črnomlju, Česnjici, Dobričah, Lescah, na Vrhniki, pri Sv. Barbari, v Podčetrtku, v Sošanju, na Muti, pri Novi Stifiti, na Ptujski gori in v Ločah. — V sredo po veliki noči v St. Vidu pri Stični, v Zireh in v Framu. — V četrtek po veliki noči na Polšniku pri Litiji in pri Novi cerkvi. — 10. Tišina. — 12. St. Jernej, Ljutomer. — 13. Dolenja vas pri Ribnici, Loka pri Žusmu. — 15. Skočijan, Skaručna, Borovnica, Osilnica, St. Janž pri Dravogradu, St. Peter pod Sv. gorami. — 16. Križevci. — Četrty ponedeljek po veliki noči na Ponikvi in v Šmarju pri Jelšah. — V soboto po veliki noči v Trebelnem, Zagradcu in na Dobju. — V ponedeljek po beli nedelji na Krki, na Igu, v Ribnici, v Jagujenci pri Vačah, pri Sv. Lenartu v Slov. gor., pri Sv. Mohorju pri Podčetrtku, v Rogatecu in v Vojniku. — V torek po beli nedelji v Metliki, Bušči vasi in v Turnišču. — V sredo po beli nedelji na Vranskem in v Pricerkvi (Struge). — V soboto po beli nedelji v St. Rupertu. — Drugi ponedeljek po beli nedelji na Vinici pri Črnomlju. — V ponedeljek po 3. povelikonočni nedelji na Doleh. — Četrty ponedeljek po veliki noči na Vrhovcu (Kočevje) in v Cerknici. — 17. Grahovo, Kapela pri Brežicah. — V ponedeljek pred sv. Jurijem v Radečah pri Zid. mostu in v Leskovcu pri Krškem. — 20. Sv. Tilen. — 22. Motnik, Ptuj. — V torek po kvatrti nedelji v Črnomlju. — V torek pred sv. Jurijem v Novem mestu. — Na sv. Jurija v Izlakah, v Škofji Loki, Žužemberku, na Planini, v Radovljici, na Črnem vrhu, v Zdolah (Pleterje), v Hočah, v St. Juriju ob j. ž., v St. Juriju pri Hrastovcu, v St. Juriju ob Svičini, v Laškem in v Mozirju. — 25. Bučka, Grosuplje, Hotavlje, Mozelj, St. Jurij pod Kumom, Kostrivnica, St. Jurij ob Taboru, Oplotnica, Dobova, Vuzenica, Beltinci. — 26. Semič, Kozje. — 27. Lukovica, Vesela gora na Dol., Vel. Slevica. — 30. Vel. Gaber. — V ponedeljek po sv. Juriju v Prigoric (Ribnica), v Konjicah in v Dolu pri Hrastniku. — V četrtek po sv. Juriju na Rakitni. — V soboto po sv. Juriju v St. Volbenku. — Tretji ponedeljek po veliki noči v St. Vidu, pri Sv. Emi in v Šmarju pri Celju. — Tretji sredo po Vel. noči na Ponikvi. — Četrty ponedeljek po veliki noči v Studenicah pri Poljčanah.

čutjem. Temperatura se dviguje počasneje in ostane dalj časa na višini, kakih 20—24 ur in še več. Tudi upad vročine sledi počasneje. Napadi si slede hitro drug za drugim, vendar v nerednih razdobjih. Če se je izvršilo zaporedoma več nalezanj, traja vročina lahko kar naprej. Združena je ali z močnim znojenjem ali z deliriji, z bolečinami, s krči itd. Medtem ko se pri tretje- in četrtnednevni pojavi smrt v začetnem stadiju le redkokrat, moramo pri tropični malariji vedno računati z njo. Tudi na videz lahka oblika se lahko naenkrat zelo poslabša. Posamezni slučaj tropične malarije se pojavljajo tudi v naši državi, na pr. v Dalmaciji.

Ena izmed komplikacij malarije je črnoosečna mrzlica, pri kateri se izloča v seči obilo krvnega barvila, ki preide v seč zaradi močno razpadajočih rdečih krvnih teles. Istočasno se pojavi težka mrzlica, jetra in vranica pa nabrekne. Slabokrvnost hitro napreduje in splošni telesni propad je blizu. Črnoosečna mrzlica se pojavlja najpogosteje v tropičnih malaričnih pokrajinah, n. pr. v vzhodni in zahodni Afriki, bolj redko v severni in južni Afriki ter v južni in srednji Ameriki. Marsikdaj se prikaže tudi v južni Evropi, na Balkanu, v Italiji, v Grčiji, dalje v Mali Aziji, v Palestini,

v vzhodni Aziji in v Indiji. Ta oblika malarije ne nastopa v epidemijah; temveč posamezno, kar bi govorilo za to, da ta oblika ni kake posebne vrste malarije. Zakaj se v nekaterih slučajih malarij pojavlja tudi ta bolezenska oblika, še ni prav znano. Najbrž igra bolnikovo osebno razpoloženje svojo vlogo. Tako nagibajo n. pr. alkoholiki, oboleli na malariji, k tem pojavom. Mogoče, da se nahajajo v krvi in v organih takih bolnikov posebne, še nepoznane snovi, ki k temu pripomorejo.

Uspešna zdravila proti malariji so kinin in umetno pripravljene plazmokini, ki jih jemljemo tudi v slučajih, če potujemo v malarične kraje, da preprečimo samo obolenje. Količin ne bom navajal in naj se vsak, ki potuje v take kraje, posvetuje s svojim zdravnikom. Če pa bi bolezen že izbruhnila, naj se bolnik javi pri zdravniku ali v bolnišnici čim prej.

V zadnjih desetletjih se vrši po malaričnih pokrajinah velika bitka proti tej bolezni zlasti na ta način, da uničujejo zalego komarjev s tem, da izsušujejo močvirja, da urejajo struge potokov itd. V dosti krajih se je posrečilo že močno zmanjšati število obolenj in v prihodnjih časih bo tudi ta bolezen kolikor toliko ukročena.

Prepir med delavcema. Zakaj?

Starejši delavec očita mlajšemu, da je njegovo perilo zaprano in da njegova žena ne zna prati. Mlajši pa se poteguje zanjo. V pranju izkušena gospa Ivanka daje starejšem delavcu prav: S terpentinovim milom Zlatorog se da oprati z lahkoto vsako še tako zaprano perilo. Tu šele prav pokaže to milo svojo čistilno moč!

Zlatorogovo TERPENTINOVNO MILO

Ing. J. Černe, Ljubljana:

Dobra paša — zdrava živina

V krajih, kjer je dovolj prostornih in zdravih pašnikov, živina vedno dobro uspeva. Spomlad bo kmalu tu, živina se bo mogla zopet pasti in imela tako na razpolago dosti zelene krme.

Dobra paša je za živino velikega pomena. Na paši se živali hitro utrdijo, ker tu imajo na razpolago dovolj svetlobe in zraka. Prosto gibanje v svežem zraku pospešuje živali tek, napravlja dobro rast in utrjuje telo; posebno dobro se razvijajo pljuča in drugi notranji deli telesa.

Velikega pomena je paša zlasti za plemenske živali. Bik, ki se giblje mnogo na paši, je dalj časa sposoben za plemo kakor bik, ki je večinoma v hlevu. Krava, ki živi mnogo na paši, stori veliko lažje in nam da krepkejša teleta, kot pa one živali, ki se omehkujejo in ki oslabe v hlevu.

Na paši dobi živina mnogo lahko prebavne krme, ki jo prav z veseljem uživa; pri dobri paši nima žival prav nobene potrebe po kaki drugi močni krmi in vendar se živali dobro razvijajo ter postanejo uporabne za vse užitke, ki jih hočemo imeti od njih.

V zimskem času je dobivala živina večinoma suho seno in trdo rezanico; zato hlastno sega po osvežujoči zeleni travi ali detelji, če bomo to dopustili. Vsak nagel prehod od suhega krmiljenja na zeleno krmiljenje pa bi imel slabe posledice za zdravje živine.

Ta prehod naj se vrši tako, da se prebavila brez škode prilagode novi vrsti krme. Če je živina navajena na rezanico, ji začnimo čimprej primešavati nekoliko trave ali pa zrezane detelje. Pri tem postopamo tako, da ji pokladamo v začetku približno eno četrtno zelene krme, dokler ne preidemo po preteku pol meseca na popolnoma zeleno krmo.

Podobno postopamo tudi z ono živino, katero hočemo gnati na pašo. Nikdar ne puščajmo živine

na pašnik, dokler ni rosa popolnoma izginila; spomladanska rosa je za zdravje živali zelo škodljiva. — Prej pa jih moramo dobro nakrmiti s suho klajo ali pa z rezanico; site živali ne bodo nikdar prehladno žrle trave.

Zelo previdni moramo biti pri mladi živini, ki pride prvič na pašo. Ker je bila do tedaj navajena na hlevsko ozračje, je močno občutljiva za vremenske nezgode. Paziti moramo, da je spomladni dež ne zmoči, da se ne prehladi in da je ne pustimo na pašo, dokler je še hladno in trava rosna. Priporočljivo je, da nudimo mladi živini poleg paše tudi nekoliko tehničnih krmil in prvovrstnega sena.

Pred sodnijo. Sodnik: »Našli ste na ulici denarnico. Ali niste vedeli, da bi jo bili morali takoj oddati policiji?« — Obtoženec: »Šel sem takoj na policijo, a tam ni bilo nikogar.« — Sodnik: »Potem bi bili pa vsaj naslednji dan najdeno oddali policiji.« — Obtoženec: »Naslednjega dne pa v denarnici ničesar več ni bilo.«

Oh te tašče! Po neki pomoti so časniki prinesli vest, da je umrla Kunčevemu Dolfu tašča gospa Anastazija. Gospa Anastazija pa je bila takrat še zdrava in živa. Ko se je neljuba zadeva pojasnila, je gospa Anastazija vprašala Dolfu, če je dobil na vest o njeni smrti kaj dosti sožalnih izjav. — »Da, mati, a šele potem, ko se je razvedelo, da nisi umrla.«

O debeluharjih. Suhec: »Kako to, da ste debeluharji vsi tako dobrohotne in pomirljive narave?« — Debeluhar: »Veste, prepričam vam pri nič ne pomagat. Za pretep smo namreč prenerodni, za beg pa prepočasni.«

Ilustracije in ključji

dajo reklamati šele pravo lice — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte le offsettisk, ki je danes najcenejši!

Kamenotisk & Knjigotisk
Bakrotisk & Ključarna
Litografija & Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**